

PEDAGOGISK ÅRSPLAN

Oppdatert august 2021

INNHALDSFORTEGNELSE

Hovedmål	s. 3
Generell informasjon	s. 4
Hvem er vi og hva kan vi tilby?	s. 5
Visjon	s. 7
Verdier	s. 10
Barnesyn	s. 11
Kvalitet	s. 13

Danning gjennom omsorg, lek og læring	s. 14
Psykososialt barnehagemiljø	s. 18
Medvirkning	s. 19

Fagområdene	s. 25
Satsningsområder	s. 31
Estetikk og skaperglede	s. 31
Natur og utelek	s. 34
Digital kompetanse	s. 38

Tilvenning av nye barn	s. 40
Sammenheng og samarbeid med skole	s. 41

Barnehagen som pedagogisk virksomhet	s. 42
--------------------------------------	-------

Progresjonsplaner	s. 44
-------------------	-------

HOVEDMÅL

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering.

(Lov om barnehager)

Tommeliten barnehage skal være et sted der barna får utvikle seg til medmennesker - der de lærer og utvikler seg gjennom verdier, lek, erfaringer og medvirkning i egen hverdag.

Barna skal oppleve gleden ved mestring, og de skal bli trygge nok på seg selv til å møte utfordringer på en åpen og positiv måte.

Opplevelser i bølter og spenn skal gjøre Tommeliten barnehage til et godt sted å være!

GENERELL INFORMASJON

Tommeliten barnehage SA startet opp 4. september 1995. Den eies og drives av foreldre som et andelslag/samvirkeforetak.

Barnehagen har 4 avdelinger; 2 avdelinger for 0-3 år og 2 avdelinger for 3-6 år. Avdelingene heter Bukkene Bruse, Tornerose, Snehvit og Askeladden.

Barnehagens innhold styres av Lov om barnehager og Rammeplan for barnehagen.

Åpningstid er kl. 07.00-16.30. Maksimal oppholdstid pr. dag er 9 timer.

HVEM ER VI OG HVA KAN VI TILBY?

Barnehagen

- Utvidet åpningstid (07.00-16.30).
- Avdelingsbarnehage.
- Alle måltider serveres i barnehagen (hele året) - varm lunsj ca. 2 ganger i uken.
- Lyse innbydende lokaler.
- Et stort fellesrom som innbyr til fysisk aktivitet.
- Godt vedlikeholdt uteområde som innbyr til mange typer lek.
- Nærmiljø med flotte naturområder.
- Samarbeid med andre barnehager; arrangementer for barna, samt faglig nettverk.

Personalet

- Stabilt personale.
- Høy pedagogtettethet.
- Mye kunnskap og bred erfaring.
- Stort engasjement; et personale som vil mye.
- Alltid på jakt etter forbedringer/endringer som kan skape nye opplevelser til beste for alle.

Innhold

- En lærende organisasjon; liker å prøve nye ting, deltar i prosjekter, er med på det som skjer.
- Jobber for å være gode på mye; velger satsningsområder som vi ønsker å bli enda bedre på.
- Gode brukerundersøkelser.
- Søker hjelp fra andre instanser når behov oppstår; tar ting på alvor.
- Har et aktivt og godt HMS-system som er skreddersydd for barnehage (Pbl Mentor).
- Kartlegging av alle barn 2 ganger i året, etter fullmakt fra foreldrene (TRAS, Alle Med, MIO).

VISJON

Barnehagens visjon er **OPPLEVELSER I BØTTER OG SPANN**. Visjonen er vår ledestjerne og skal gjenspeiles i alt vi gjør. Tanken er at opplevelser danner det beste grunnlaget for læring - både faglig og sosialt. Opplevelsene skal vise igjen i hverdagen, i opplegg, turer, prosjekter, i markering av høytider og i samspill med andre.

Vi skal være på utkikk etter de små øyeblikkene, se hverdagen gjennom barnas øyne og gi barna mange spennende førstegangsopplevelser.

Vi har fokus på en trygg hverdag med opplevelser i bøtter og spann.

OPPLEVELSER I BØTTER OG SPANN

*Me seie "Hei – God Morgen – Kossen har du det i dag?
Har du hatt det fint i helgå? Komme mandag som et brag?"
Me ska prøva å gjør ugå te en hverdag og en fest
Du er hjertelig velkommen her som innbygger og gjest*

*Tommeliten barnehage – vårt eget lille land
Tommeliten barnehage – opplevelser i bøtter og spann*

*Me ser opp te Ullandhaugen – og te Mosvann' e'kje langt
Heilt te Vålandskogen rekke me; hvis huset blir for trangt
Me kan lega – laga løyper – på et digert fellesrom
Me kan бага – laga middag; magen ska ikkje ver tom*

*Tommeliten barnehage – vårt eget lille land
Tommeliten barnehage – opplevelser i bøtter og spann*

*Her kan du smila – her kan du grina
Og det e det så e det fina
Du kan ver deg sjøl
Her kan du tegna – her kan du mala
Mens du synge lalalalala
Og lage litt søl
Vær deg sjøl*

*Tommeliten barnehage – vårt eget lille land
Tommeliten barnehage – opplevelser i bøtter og spann*

*Skrevet av:
Sveinung Kristensen 2005*

DET BARNA HØRER, DET GLEMMER DE
DET BARNA SER, DET HUSKER DE
DET BARNA OPPLEVER, DET FORSTÅR DE

Vi har faste merkedager/uker som markeres i barnehagen vår:

4. september	Barnehagens bursdag
23. september	Høsttakkefest
2. tirsdag i nov.	Skaperglededag
Januar	Førstehjelps- og brannvernuke (1 uke på hver avdeling)
1. torsdag i mars	Barnas dag
23. april	Verdens bokdag
1. juni	Kakedag

VERDIER

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid.

(Rammeplanen)

Verdiene som står sentralt i Tømmeliten barnehage er:

ENGASJEMENT

- Barna skal oppleve engasjerte voksne som bryr seg.
- Vi skal skape interesse og engasjement for mennesker og ulike typer aktiviteter.

RESPEKT

- Barna skal oppleve at de blir respektert.
- Barna skal få innblikk i hva det vil si å respektere seg selv og andre.

OMSORG

- Barna skal føle at de blir verdsatt og forstått.
- Barna skal oppleve å ta vare på hverandre og vise omsorg for hverandre.

ANSVARLIGHET

- Barna skal få, og lære seg å ta, ansvar etter alder og modning.
- Barna skal få erfaring med å ta ansvar for egne handlinger (der det kan forventes).

GLEDE

- Barna skal øve på å møte hverandre på en positiv måte og kunne vise glede over de små tingene i hverdagen.
- Barna skal erfare hvor godt det er å få ros, og kunne vise glede over dette.

Gjennom fokus på disse verdiene ønsker vi å få til et miljø preget av positive og glade barn og voksne som kan vise empati og ansvarlighet.

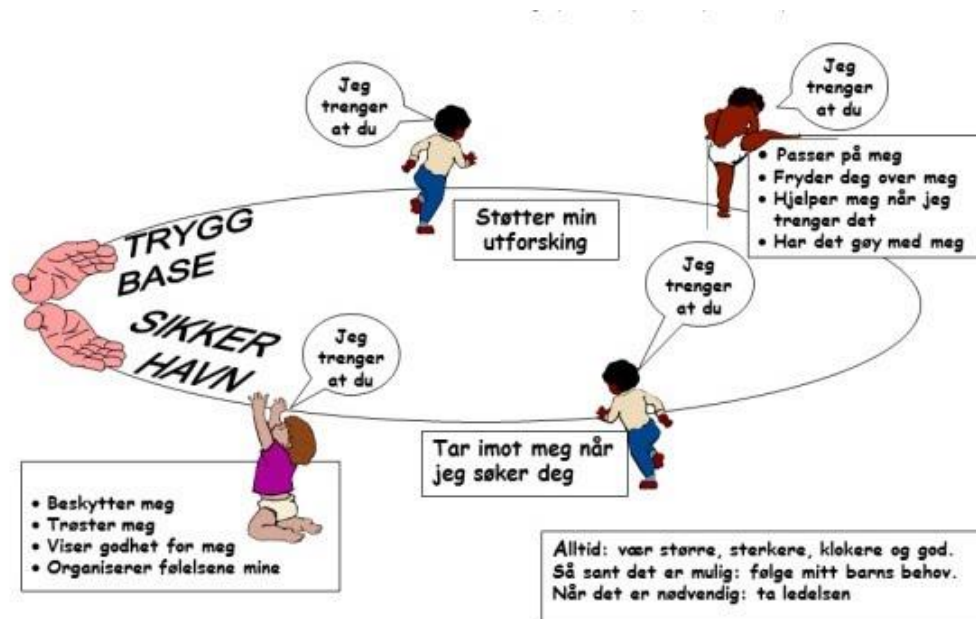
VÅRT BARNESYN

Det er viktig for oss at vi har et felles syn på hvordan vi ser og møter barn.

Barn er store mennesker i små kropper.

Barns tanker, følelser, meninger og uttrykk er viktige og skal alltid tas på alvor. Barn og voksne er likeverdige som individer og alle skal føle at de betyr noe - både hver for seg og som en del av et fellesskap.

I Tommeliten barnehage skal hele personalet kjenne TRYGGHETSSIRKELEN og bruke denne aktivt i samspill med barna. Man skal være til stede for barna både fysisk og mentalt og lære seg å kjenne og tolke hvert enkelt barn sine signaler.

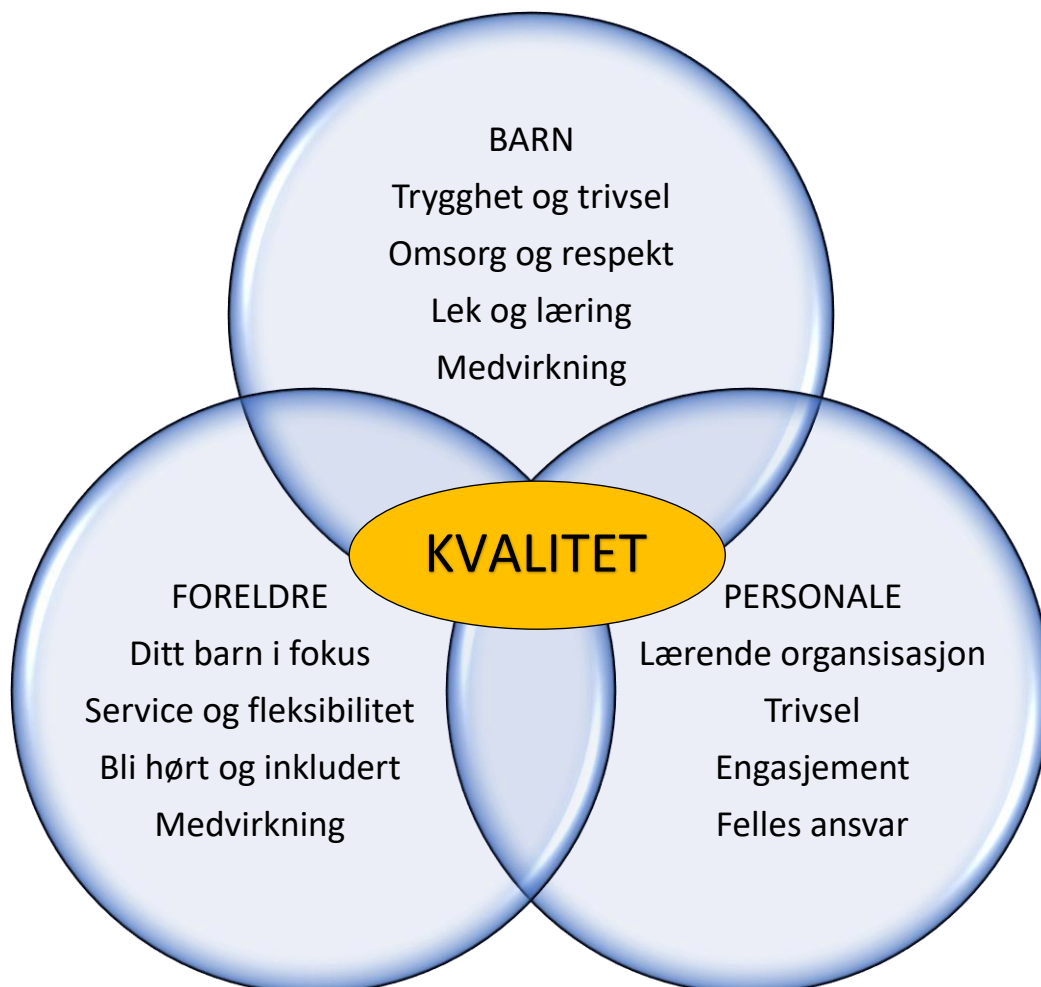
Personalet skal fungere som ladestasjoner for barna; være en trygg base og en sikker havn. De skal opptre på en autoritativ måte - varme, støttende og tydelige. På denne måten oppnås trygg tilknytning og barna får hjelp til å regulere følelser og adferd.

KVALITET

Kvalitet er en kontinuerlig prosess der man vurderer om det man gjør oppfyller de målene og kravene som stilles til barnehagens virksomhet. Det handler om å planlegge, utføre, vurdere/evaluere og deretter gjøre nødvendige endringer/justeringer i arbeidet.

I Tommeliten barnehage har vi laget en kvalitetsmodell som skisserer hovedlinjene i det vi tenker er god kvalitet for barn, foreldre og personale. Sirklene går over i hverandre, og skal sammen danne best mulig kvalitet for barna i barnehagen vår.

DANNING GJENNOM OMSORG, LEK OG LÆRING

Danning er en prosess som skjer i møtet mellom mennesker; en

livslang prosess der vi blant annet lærer oss å reflektere over egne handlinger og væremåter.

Barna skal oppleve å være en del av et demokratisk fellesskap med modige, selvstendige og ansvarlige barn og voksne.

Barnehagen skal støtte barna i å forholde seg prøvende og nysgjerrig til omverdenen og bidra til å legge grunnlag for modig, selvstendig og ansvarlig deltakelse i demokratiske fellesskap.

(Rammeplanen)

OMSORG

Omsorg er grunnleggende for barnas trygghet, trivsel og utvikling.

- Barna skal få utvikle empati, nestekjærlighet og tillit til seg selv og andre.
- Barna skal oppleve å bli sett, hørt og tatt hensyn til.
- Barna skal oppleve gode relasjoner mellom barn og mellom barn og voksne.
- Barna skal oppleve å motta omsorg, men også selv utøve omsorg overfor andre.
- Personalet skal legge til rette for trygg tilknytning og gi barna en følelse av tilhørighet.
- Personalet skal møte alle barn på en åpen og interessert måte.

Omsorg er en forutsetning for barnas trygghet og trivsel, og for utvikling av empati og nestekjærlighet.

(Rammeplanen)

LEK

Leken har en egenverdi, den skjer på barnas premisser og er med på å legge grunnlag for læring og sosial kompetanse.

Leken er barnas eget læringsfellesskap, og har derfor en sentral plass i Tommeliten barnehage.

- Barna skal oppleve at det er tid og rom for lek.
- Barna skal få erfaringer/opplevelser som danner grunnlag for lek og leketemaer, og oppleve at leken er en arena for utprøving.
- Barna skal oppleve at personalet er til stede for å støtte og veilede dem i leken.
- Personalet skal observere og analysere leken, og sørge for at det legges til rette for lek på barnas premisser.

Leken skal ha en sentral plass i barnehagen, og lekens egenverdi skal anerkjennes.

(Rammeplanen)

LÆRING

Vi skal gi barna en hverdag full av gode opplevelser, som igjen skal danne grunnlag for nysgjerrighet, vitebegjær og lærelyst.

- Barna skal møte et stimulerende miljø som støtter deres iboende utforskertrang.
- Barna skal gjennom barnehagetiden stadig få nye opplevelser/erfaringer som skal gi grunnlag for nye læringsprosesser.
- Barna skal utvikle selvstendighet og tiltro til egne evner.
- Personalet skal støtte opp om barnas vitebegjær og initiativ.
- Personalet skal være oppmerksomme på barnas interesser og engasjement, og bruke dette som utgangspunkt for planlegging og organisering.
- Personalet skal reflektere sammen med barna, og hjelpe dem til å skape forståelse og mening.

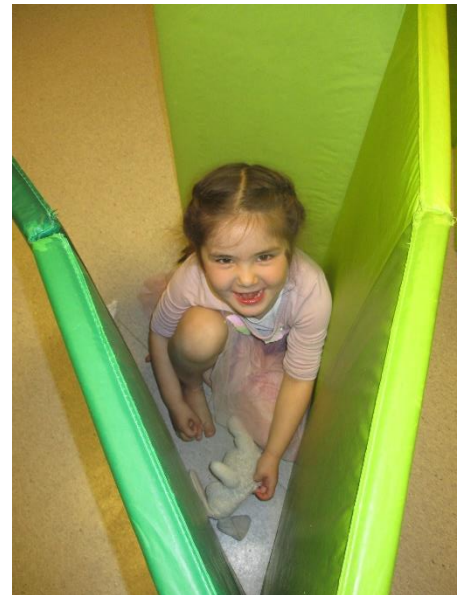
PSYKOSOSIALT BARNEHAGEMILJØ

Barnehageloven § 41:

«Barnehagen skal ikke godta krenkelser som for eksempel utestenging, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Alle som arbeider i barnehagen skal gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for slike krenkelser. Barnehagen skal forebygge tilfeller hvor barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø ved å arbeide kontinuerlig for å fremme helsen, trivselen, leken og læringen til barna.»

Ansvar for å følge med på hvordan barna har det

- Være til stede for barna
- Være oppmerksomme på signaler fra barna
- Snakke med barna
- Observere aktivt
- Legge merke til endringer i adferd hos barn/barnegruppe
- Etablere godt samarbeid med hjemmet

Plikt til å gripe inn

- Stoppe krenkelser umiddelbart; krenkelser fra både barn og voksne
- Nulltoleranse for mobbing
- Melde fra til styrer
- Finne fram til riktig vei videre

Undersøke og sette inn tiltak (aktivitetsplikt)

- Ta barn på alvor når de forteller om hendelser; finne ut hva som har skjedd
- Ta tilbakemeldinger fra foreldre om ting som har skjedd i barnehagen på alvor; finne ut hva som har skjedd
- Finne årsaken til at et barn ikke har det bra - for å kunne sette inn de rette tiltakene

Ved mistanke om eller kjennskap til at et barn ikke har et trygt og godt barnehagemiljø, skal barnehagen snarest undersøke saken.

(Barnehageloven)

Skriftlig plan

- Barnehagen har en plan for hva som skal gjøres når et barn utsettes for mobbing. Utvidet plan for hva som skal gjøres når et barn ikke har det bra i barnehagen ferdigstilles i løpet av høsten 2021.
- Det skal lages en plan for hvert enkelt tilfelle som beskriver følgende:

- Hvilke problemer som skal løses
- Plan for å løse problemene
- Tidsperspektiv (når gjør man hva)
- Hvem som skal gjøre hva
- Når skal tiltakene evalueres og av hvem
- Oppsummering av samtalene med barnet og foreldrene
- Barnehagens egen vurdering av saken

«Som voksne har vi et særskilt ansvar for måten vi omgås hverandre på. Barn og unge lærer av det voksne gjør og sier. Det er vi som gjennom vår adferd formidler hva som er greit. Derfor må vi oppføre oss ordentlig mot hverandre. Vi må snakke om og til hverandre på en måte som vi ønsker at barna våre skal ta med seg videre gjennom livet. Da må vi av og til tenke oss godt om.»

(Kong Harald i nyttårstalen 2018)

VENNSKAP OG FELLESSKAP

- Vi ønsker å gi barna den sosiale kompetansen de trenger å ha med seg videre i livet; lære sosiale ferdigheter og kunne samhandle positivt med andre
- Vi ønsker å lære barna å danne og opprettholde vennskap; det er viktig for alle å ha en venn
- Vi ønsker å støtte barna i å sette grenser for seg selv og respektere andres grenser
- Vi ønsker å lære barna å ta vare på hverandre og vise omsorg for hverandre
- Vi ønsker å lære barna å samarbeide og være en del av et fellesskap
- Vi ønsker å forebygge og stoppe utestenging og mobbing
- Vi ønsker at hvert enkelt barn skal oppleve at det betyr noe
- Vi ønsker at barna skal lære positiv selvhevdelse
- Vi ønsker at barna skal lære å inkludere andre og respektere ulikheter
- Vi ønsker at barna skal mestre lek på sitt nivå
- Vi ønsker at barna skal kunne sette ord på følelsene sine
- Vi ønsker å hjelpe barna til å kunne regulere egne følelser

PSYKISK HELSE

- Sørge for at alle barn føler seg sett og hørt for den de er, ikke det de gjør
- Sørge for at alle barn opplever omsorg, mestring, trivsel og læring tilpasset sitt nivå
- Sørge for at barna føler seg tatt på alvor, og lytte til hva de uttrykker
- Synliggjøre, trygge og anerkjenne hvert enkelt barn

- hjelpe barna med å takle sorg og skuffelse
- Jobbe aktivt med følelser; hjelpe barna med å sette ord på følelsene sine
- Hjelpe barn med selvregulering
- Gi barna rom for å kunne trekke seg bort og være litt alene
- Sørge for at barna føler seg ivaretatt, trygge og verdifulle
- Ta barns vennskap på alvor; alle må oppleve å ha en venn

DEN VOKSNES ROLLE

- Være autoritative voksne
- Være tålmodig, engasjert, observant og til stede
- Bruke Trygghetssirkelen aktivt i forhold til hvert enkelt barn
- Være støttende stillas for barna
- Veilede og støtte barna ut av komfortsonen
- Se barna med det gode blikk; finne ut hva de trenger og hjelpe dem videre
- Sørge for at alle barn opplever mestring
- Ta barna på alvor; alltid ta barnas parti
- Følge opp barn som har utfordringer; Tidlig innsats
- Alltid tenke på hva som ligger bak barns oppførsel/væremåte
- Aldri gi opp å nå inn til et barn
- Støtte og veilede barna i konflikter; alltid være opptatt av å se begge sidene av en sak
- Skape gode leke- og utviklingsmuligheter gjennom bevisste valg

- Slippe kontrollen litt av og til; våge å vente og gi barna litt tid til å finne ut av ting selv
- Ta vare på barns initiativ og motivasjon
- Ta barnas perspektiv
- Være deltakende og/eller observerende i barnas lek
- Være tilgjengelige (fysisk og mentalt) der barna er
- Tørre å være litt annerledes; leken og litt «gal»
- Gjennomføre gode barnesamtaler
- Forebygge og stoppe utestengelse, mobbing og krenkelser ved å ha et våkent blikk og et åpent sinn i forhold til alt som skjer
- Sette tydelige grenser for hva som er akseptabel adferd, og følge opp uheldige samspillsmønstre fortløpende
- Være tydelige og gode rollemodeller; vise barna i ord og handling at de voksne respekterer hverandre
- Være en voksen som fungerer godt både alene og sammen med andre
- Snakke sammen og dele observasjoner

I barnehagen skal alle barn kunne erfare å være betydningsfulle for fellesskapet og være i positivt samspill med barn og voksne.

(Rammeplanen)

MOBBING

Mobbing er når en person eller en gruppe gjentatte ganger og over tid plager og trakasserer et offer. (Fra heftet Mobbing i barnehagen).

Barnehagen har en viktig oppgave i å forbygge at mobbing oppstår. Dette gjøres først og fremst gjennom systematisk arbeid med utvikling av sosial kompetanse. Barna lærer hvordan de skal være mot hverandre, og at ulikheter skal respekteres. De får være aktive deltakere i et fellesskap der alle har en verdi, og alle får anledning til å realisere seg selv.

Hvordan gjør vi dette?

- En aktiv og tydelig voksenrolle
- Gode rollemodeller
- Tydelig grensesetting
- Tilstedeværende voksne
- Sjekkliste for å oppdage mobbing
- Plan for oppfølging av eventuell mobbing

MEDVIRKNING

BARNES MEDVIRKNING

Barna i Tommeliten barnehage skal ha mulighet til å medvirke i barnehagens daglige virksomhet. Graden av medvirkning skal tilpasses barnas alder og modning.

- Barna skal oppleve at egne og andres tanker, meninger og opplevelser blir sett, hørt og tatt hensyn til.
- Barna skal oppleve at egne tanker og meninger kan få konsekvenser.
- Barna skal få være aktivt deltakende i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet.
- Personalet skal kartlegge barnas interesse og lære seg å tolke barnas signaler.

Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gitt uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet, jf. Barnekonvensjonen §1 og §3, Grunnloven §104 og FNs barnekonvensjon art. 12 nr.1.

(Rammeplanen)

- Personalet skal oppmuntre barna til å gi uttrykk for egne tanker og meninger.
- Personalet skal støtte barna i deres undring.
- Personalet skal være spontane og kunne avvike fra planer.

FORELDRES MEDVIRKNING

Det er viktig med et tett og godt samarbeid mellom hjem og barnehage, og vårt felles mål vil alltid være barnets beste.

Det er et mål at foreldrene - i den grad de ønsker det - skal kunne medvirke til det som skjer i barnehagen. Personalet skal legge til rette for at foreldrene får medvirke og ta hensyn til foreldrenes innspill og synspunkt. Samtidig er det den enkelte foreldres ansvar å bruke de mulighetene som finnes til å medvirke.

Foreldre sikres mulighet til medvirkning gjennom ulike arenaer;

- Daglig kontakt med personalet.
- Foreldresamtaler.
- Foreldremøter/foreldreråd.
- Samarbeidsutvalget.
- Mulighet for innspill i forhold til enkelte endringsforslag.
- Brukerundersøkelser.

FAGOMRÅDENE

Rammeplanen har definert 7 fagområder som alle barn skal ha erfaring med. Fagområdene gir barna erfaringer og ferdigheter som danner grunnlag for utvikling av sosial kompetanse, samt forbereder dem på skolegang og livslang læring. Fagområdene integreres i det daglige arbeidet, og vektlegges i forbindelse med prosjektarbeid.

1) KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST

Språkstimulering er en viktig del av hverdagen i Tommeliten barnehage.

- Barna skal lære begreper og utvikle begrepsforståelse.
- Barna skal lære å kommunisere både verbalt og nonverbalt.
- Samtaler, bøker/tekst, sanger og lek er viktige hjelpemidler i arbeidet.
- Personalet skal legge til rette for ulike arenaer for utforskning og utvikling av språk, blant annet inspirerende lekeområder og tilgang til et variert utvalg av bøker.
- Personalet skal selv bruke språket aktivt og bevisst.
- Personalet skal støtte barnas utforskning av skriftspråket.
- Tommeliten har deltatt i «Språktiltaket» i regi av Stavanger kommune. Dette arbeidet videreføres i form av språkgrupper og fokusord.

Gjennom arbeid med fagområdet skal barnehagen bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse, språkkompetanse og et mangfold av kommunikasjonsformer.

(Rammeplanen)

Lesekultur

Å lese for barn skaper samhørighet og gode opplevelser mellom barn og voksne. Det bidrar også til å øke barnas ordforråd og konsentrasjon, samt til å stimulere fantasien deres. Vi ønsker at det skal være like naturlig å leke med bøker som å leke med lego. Det å bli glad i bøker handler om å få lov til å leke med dem. Vi skal legge til rette for at barna skal få oppdage formatet og historiene på egne premisser og i eget tempo. Personalet i Tommeliten skal vise vei og åpne bøkens verden, men veien må bli til på barnas initiativ. Barnehagen er en kulturskapingsarena og har dermed en viktig oppgave i å skape en levedyktig kultur for lesing.

2) KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE

I løpet av småbarnsalderen skal barna tilegne seg grunnleggende kunnskap og ferdigheter innenfor kropp, bevegelse, mat og helse.

- Barna skal tilegne seg grunnleggende motoriske ferdigheter og et sunt forhold til egen kropp.
- Barna skal få hjelp til å innarbeide gode vaner og grunnleggende kunnskap til beste for kropp og helse.
- Barna skal oppleve bevegelsesglede.
- Personalet skal legge til rette for mye og variert fysisk aktivitet både inne og ute; på tur, på utelekeplassen, på fellesrommet og på avdelingene.
- Barnehagen skal tilby et variert kosthold med mye innslag av frukt og grønnsaker.
- Personalet skal bidra til at barna får en forståelse for sammenhengen mellom helse, mat og bevegelse.
- Personalet skal jobbe for barns psykiske helse, blant annet gjennom å la dem kjenne på, uttrykke og regulere egne følelser.

Vaner og handlingsmønstre tar form allerede i tidlig alder. Gode vaner som tilegnes i barnehagealder, kan vare livet ut.

(Rammeplanen)

3) KUNST, KULTUR OG KREATIVITET

Arbeid med ulike former for kunst, kultur og kreativitet gir barna mulighet til å bearbeide inntrykk på sin egen måte, samt å utvikle kreativ tenkning. Ulike former for drama, forming, dans og musikk er stikkord i dette arbeidet.

- Barna skal få ta i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede.
- Barna skal få oppleve gode prosesser og kreative resultat.
- Barna skal få ta i bruk sine personlige uttrykk og føle at alle uttrykk er ok.
- Personalet skal stimulere barnas nysgjerrighet og bidra til utprøving og eksperimentering.
- Personalet skal legge til rette for at barna får bearbeide inntrykk og følelser.
- Personalet skal legge til rette for at barna får møte og selv utforske ulike kunst- og kulturformer.
- Personalet skal sørge for tilgang til materialer, tid og rom til bruk i det estetiske arbeidet.

Opplevelser med kunst og kultur i barnehagen kan legge grunnlag for tilhørighet, deltakelse og eget skapende arbeid.

(Rammeplanen)

4) NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI

Barna skal få anledning til å oppleve naturen og undre seg over denne.

- Barna skal i løpet av barnehagetiden blant annet få kjennskap til planter, dyr, årstider, vær, kretsløp, respekt for naturen, naturfenomener, fysiske lover, eksperimentering og digitale verktøy.

- Barna skal få anledning til å utforske mulighetene som ligger i redskaper og teknologi.
- Barna skal få kjennskap til menneskets livssyklus.
- Personalet skal legge til rette for turer og lek i naturen året rundt.
- Personalet skal undre seg, reflektere og utforske ulike spørsmål og sammenhenger sammen med barna.
- Personalet skal bidra til at IKT blir en naturlig del av hverdagen.

Barnehagen skal legge til rette for at barna kan forbli nysgjerrige på naturvitenskapelige fenomener, oppleve tilhørighet til naturen og gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

(Rammeplanen)

5) ANTALL, ROM OG FORM

De fleste barn er tidlig opptatt av tall, eksperimentering og sammenhenger.

- Barna skal oppleve at matematiske begrep, eksperimentering, sammenhenger, logikk, problemløsning og argumentasjon er en viktig del av barnehagehverdagen.

- Barna skal utvikle forståelse for grunnleggende matematiske begreper.
- Personalet skal bruke matematiske begreper aktivt i hverdagen.
- Personalet skal inspirere barna til matematisk tenkning gjennom bruk av utstyr som for eksempel Mattekassen, konstruksjonsleker, naturmaterialer, butikklek, bøker, spill og digitale verktøy.

Fagområdet handler om å oppdage, utforske og skape strukturer og hjelper barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet.

(Rammeplanen)

6) ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI

Dette handler om holdninger, verdier, menneskesyn og undring over eksistensielle spørsmål.

- Barna skal lære å respektere ulikheter og bygge vennskap. Barna skal oppleve å se verdien i mangfold. Barna skal få trening i kritisk tenkning og dømmekraft.
- Personalet skal legge til rette for undring av alle slag slik at vi får nysgjerrige og vitebegjærlige barn.
- Personalet skal jobbe aktivt med vennskap og være gode forbilder i relasjonsarbeidet.
- Personalet skal ha fokus på både individ og gruppe.

- Personalet skal sørge for at barna får kjennskap til den kristne kulturarven (blant annet gjennom «Tommelitens jul»), samt eventuelle andre livssyn og religioner som er representert i barnehagen.

Etikk, religion og filosofi er med på å forme måter å oppfatte verden og mennesker på og preger verdier, normer og holdninger.

(Rammeplanen)

7) NÆRMILJØ OG SAMFUNN

Barna skal oppleve at de er en del av et demokratisk samfunn der alle har noe de skulle sagt. Menneskerettigheter og likestilling er viktige stikkord.

- Barna skal oppleve at de får medvirke i egen hverdag.
- Barna skal få muligheten til å oppdage og utforske barnehagens nærmiljø og byen vår.
- Barna skal få erfare ulike transportmidler (buss, tog og båt).
- Barna skal få bli kjent med ulike tradisjoner og levesett.
- Barna skal få kjennskap til samisk språk, kultur og tradisjon.
- Personalet skal sørge for at alle barn får samme muligheter og føler seg like mye verd.
- Personalet skal gi barna forståelse for hvilken rolle hver enkelt spiller i samfunnet nå og i fremtiden.

Barnas medvirkning i barnehagens hverdagsliv legger grunnlaget for videre innsikt i og erfaring med deltakelse i et demokratisk samfunn.

(Rammeplanen)

SATSNINGSOMRÅDER

I Tommeliten barnehage er vi opptatt av å gi barna et godt tilbud på et bredt spekter av områder. Vi ønsker å være en barnehage i stadig utvikling, og et satsningsområde vil derfor være et område vi ønsker å bli enda bedre på.

Satsningsområder fra august 2021 er

1) ESTETIKK OG SKAPERGLEDE

2) NATUR OG UTELEK

ESTETIKK OG SKAPERGLEDE

«Estetikk er den kunnskapen som kommer gjennom sansene»

Kilde: Kunsthistorie

«Estetikk i vid forstand reflekterer over vår sanselige måte å være i verden på»

Kilde: Store Norske Leksikon

Hvorfor dette satsningsområdet?

- Vi ønsker at barna skal få estetiske erfaringer/opplevelser og skape estetiske læringsprosesser knyttet til fagområdet «Kunst, kultur og kreativitet». Gjennom disse erfaringene, opplevelsene og læringsprosessene ønsker vi at barna skal utvikle og oppleve skaperglede.
- Vi ønsker at barna skal få sanse, undre, utforske, erfare og forstå verden gjennom kroppen sin - barns væremåte er naturlig estetisk.
- Vi ønsker at barna skal ta i bruk alle sansene sine i ulike læringsprosesser.
- Vi ønsker å tilby barna et estetisk læringsmiljø; la dem lære mens de utforsker, leker, danser, synger, dramatiserer og sanser med kroppen sin.
- Vi ønsker å gi barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon.
- Vi ønsker å stimulere fantasi og kreativ tenkning.
- Vi ønsker å lytte til forskning som viser at de estetiske fagene tradisjonelt får mindre plass i barnehagene enn de mer målbare fagene.

- Vi ønsker at estetik og skaperglede skal få være et mål i seg selv, ikke bare et middel.
- Vi ønsker å øke spekteret i innholdet barnehagen - til beste for både små og store.
- Vi ønsker å styrke barns medvirkning ytterligere gjennom dette satsningsområdet.

«I arbeid med fagområdene skal personalet stimulere barnas nysgjerrighet, utvide deres forståelse og bidra til undring, undersøkelser, utprøvinger og eksperimentering. Barnehagen må legge til rette for og videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk»

(Rammeplanen)

Voksnes rolle

- Tilegne seg kunnskap om at barn er estetiske av natur og opplever verden gjennom sansene.
- Hente fram egen fantasi og kreative evne.
- Lytte til barna; legge merke til, anerkjenne og følge opp barnas interesser, engasjement, perspektiv og handlinger (barns medvirkning).
- Være undrende sammen med barna, la dem være med og finne fram til svar.

- Reflektere over voksenrollen, skape bevissthet rundt egen rolle.
- Gi barna mulighet til å skape *selv*.
- Sørge for variasjon i tilbudet.
- Legge til rette for helhetlige læringsprosesser som fremmer barnas trivsel og allsidige utvikling.
- Synliggjøre og verdsette ulike meninger, behov og perspektiver i fellesskapet.
- Reflektere over hvilken type lek vi legger til rette for.
- Sørge for at barna har tilgang til tid, rom, materialer og opplevelser som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer - et skapende miljø.
- Legge til rette for kreative prosesser og la barna få bestemme når de er ferdige.
- Utfordre oss selv og slippe oss litt mer løs.
- Ta oss god tid på tur; død-mus-pedagogikk.
- La satsningsområdet bli en del av hverdagen.
- Finne en god balanse mellom det frie og det strukturerte.
- Ha tydelige planer, men rom for improvisasjon.

Metoder

- Forming, tegning, maling; fokus på prosessen
- Sang, musikk, instrumenter
- Dans, bevegelse, rytme
- Drama, fingerdukker, dukketeater, flanellograf
- Kreativitet, fantasi, skaperglede
- Utkledning
- Ulike musikkformer
- Lyttelek
- Byggelek
- Museum, teater, utstillinger
- Oppleve kunst og kultur
- Billedkunst og kunsthåndverk
- Bli kjent med ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi

- Film
- Arkitektur og design
- Skulpturer, statuer, kulturminner
- Sanseopplevelser, sanseleker
- Være nysgjerrige på omgivelsene, bruke alle sanser
- Yoga, mindfulness, spa og massasje

I barnehagen skal barna få estetiske erfaringer med kunst og kultur i ulike former og organisert på måter som gir barna anledning til utforskning, fordypning og progresjon

(Rammeplanen)

NATUR OG UTELEK

Hvorfor dette satsningsområdet?

- Vi ønsker at uterommet i enda større grad skal være en bevisst arena for lek, læring og utvikling.
- Vi ønsker å bevisstgjøre barn og voksne på mulighetene som ligger i naturen som lekeplass.
- Vi ønsker å utvide horisonten til «moderne» barn

- Vi ønsker å bruke nærmiljøet på en mer bevisst måte
- Vi ønsker å skape større uteglede
- Vi ønsker å utvide begrepet undring i naturen
- Vi ønsker å legge til rette for gode opplevelser i og med naturen
- Vi ønsker at barna skal se verdien i å ta vare på naturen og ha respekt for alt livet som finnes der
- Vi ønsker at barna skal erfare at det vi gjør i dag påvirker alles fremtid; bærekraftig utvikling
- Vi ønsker voksne som blir enda bedre til å leke ute; til å fange opp signaler og hjelpe barna inn i lek
- Vi ønsker voksne som bruker uterommet på en like bevisst måte som de bruker innerommet

Hvordan gjøre dette?

Arena for lek og læring

- Tenke gjennom bruksmuligheter på barnehagens uteområde
- Være mye ute på tur, også lengre turer
- Få kunnskap om det som finnes i naturen
- Lage en idébank med aktiviteter i skog og mark
- Bruke naturmateriale i lek og aktiviteter
- Finne en god balanse mellom planlagte og spontane aktiviteter

- Sansestimulering
- Ta tradisjonelle inneaktiviteter med ut
- Undring og eksperimentering
- Tid og rom for lek
- Barnekultur; bruke sang, rim, regler og tradisjonelle regelleker

Bærekraftig utvikling

- Jobbe aktivt med naturvern og bærekraftig utvikling
- Kildesortering
- Gjenbruk
- Bevisst forhold til matsvinn
- Redusere plastbruk
- Lære litt om økologi
- Vise respekt for alt som finnes i naturen

Opplevelser og erfaringer i naturen kan fremme forståelse for naturens egenart og barnas vilje til å verne om naturressursene, bevare biologisk mangfold og bidra til bærekraftig utvikling.

(Rammeplanen)

Voksnes rolle i utelek

- Aktive og tilstedeværende voksne med positiv holdning til å være ute
- Observerende voksne med blikk for barna
- Jobbe for å finne en god balanse i forhold til hvor mye man skal involvere seg direkte i barnas lek
- Utfordre barna i leken
- Gå inn i barnas lek med improvisasjonsblikk
- Være med og utvide leken ved å gi barna nye impulser/opplevelser
- Være autoritative voksne
- Gi barna muligheter til å teste ut egne grenser, også til en viss grad i det som for noen oppleves som risikofylt lek
- Ha et åpent sinn, tørre å prøve nye ting
- Undre seg sammen med barna
- Finne svar sammen med barna

DIGITAL KOMPETANSE

Ved bruk av digitale verktøy i det pedagogiske arbeidet skal dette støtte opp om barns læreprosesser og bidra til å oppfylle rammeplanens føringer for et rikt og allsidig læringsmiljø for alle barn.

(Rammeplanen)

I Tommeliten barnehage er vi opptatt av å henge med i den digitale utviklingen, samtidig som vi ikke ønsker at digitale verktøy skal dominere som arbeidsmåte.

- Vi ønsker at barna i løpet av barnehagetiden skal få erfaring med å bruke digitale verktøy, samt å kunne sette grenser for bruk.
- Vi ønsker at digitale verktøy skal bidra til å fremme kreativitet, skaperglede og estetiske uttrykk.
- Aktuelle digitale verktøy er pc, nettbrett, fotoapparat, overhead, prosjektor, kopimaskin, mikrofon, lydopptaker.
- Vi ønsker å ta i bruk e-bøker, samt enkelte app'er til lek, læring og kreativ utfoldelse.
- Vi ønsker å lage enkle animasjoner sammen med barna (stor avdeling).
- Personalet skal være aktive sammen med barna og utøve digital dømmekraft.
- Personalet skal alltid ha barnas personvern i fokus.

«Alt som finnes i verden når du blir født er normalt og vanlig, det er bare som en naturlig del av hvordan verden fungerer.

Alt som finnes opp når du er mellom 15 og 35 er nytt, spennende og revolusjonerende og du kan nok få en karriere innenfor det.

Alt som finnes opp etter at du er 35 er mot sakens naturlige orden.»

(Douglas Adams, The Salmon of Doubt, 2003)

Med andre ord; digitale verktøy er den naturligste ting i verden for barna, men en del av oss i personalet har en vei å gå for at det skal føles riktig og naturlig.

TILVENNING AV NYE BARN

Når barnet begynner i barnehagen skal personalet sørge for tett oppfølging den første tiden slik at barnet kan oppleve tilhørighet og trygghet til å leke, utforske og lære.

(Rammeplanen)

Det er viktig at barna får ta verden inn i små doser, og tilvenningsperioden tillegges stor vekt i barnehagen. Sammen med foreldrene finner vi ut hva som er den beste måten å gjøre det på for hvert enkelt barn. Noen barn trenger lenger tid enn andre, og dette skal tas hensyn til.

- Tilvenningsperioden tilpasses det enkelte barn. For noen går dette raskt, mens andre trenger mer tid før de er trygge i en ny hverdag.
- Tilvenningen kan vare fra 3 dager til flere uker.
- Tilvenningen må skje på barnets premisser, ut fra individuelle behov, og i tett dialog mellom foreldre og personale.
- Hvert barn får en primærkontakt (denne kan endres underveis dersom barnet knytter seg mer til en av de andre voksne på avdelingen).
- Vi avholder et foreldremøte for alle nye før sommeren.
- Vi inviterer til besøksdager for nye barn i mai/juni.
- Vi oppfordrer alle nye til å bruke barnehagens uteområde på ettermiddagstid og i helger.

OVERGANG TIL NY AVDELING

Vi ønsker at barna skal oppleve en enklest mulig overgang, og arrangerer derfor besøksuker på forsommeren. Barna får da være på besøk en hel uke på den avdelingen de skal begynne på, og de får med seg en trygg voksen fra egen avdeling hele uken.

På denne måten får både barn og foreldre en mer helhetlig opplevelse av den nye avdelingen enn de ville fått med kun korte besøk.

SAMMENHENG OG SAMARBEID MED SKOLE

Alt vi gjør i barnehagen er skoleforberedende aktiviteter. Helt fra barna begynner i barnehagen foregår en prosess med faglig og sosial utvikling - som en forberedelse til både skole og annet som vil møte barna senere i livet.

Siste året før skolestart har vi skoleklubb en gang i uka.

- Målet er at skoleklubben skal oppleves som noe spesielt og samlende for de barna som skal begynne på skolen.
- Vi ønsker at skoleklubben skal oppleves som motiverende for skolestart.
- Vi legger opp til felles opplevelser som er kun for skoleklubben.
- Vi legger opp til at de eldste barna også skal få økt ansvar og mer utfordrende oppgaver i det daglige.

Barnehagen skal bidra til at barna kan avslutte barnehagetiden på en god måte og møte skolen med nysgjerrighet og tro på egne evner. Barna skal få bli kjent med hva som skjer i skolen og skolefritidsordningen.

(Rammeplanen)

Vi jobber for et godt samarbeid med skole og SFO. Barna skal få besøke den skolen de skal begynne på, og barnehagen følger Stavanger kommunes plan for overgang mellom skole og SFO.

BARNEHAGEN SOM PEDAGOGISK VIRKSOMHET

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene.

(Rammeplanen)

Vi ønsker å legge til rette for bredest mulig medvirkning fra barn, foreldre og personale i planlegging, dokumentasjon og vurdering av barnehagens pedagogiske virksomhet.

PLANLEGGING

Målet er at planlegging skal bidra til et gjennomtenkt, hensiktsmessig og målrettet arbeid i barnehagen.

- Planlegging skal skje med utgangspunkt i Rammeplan for barnehagen.
- Foreldrene gis mulighet for å komme med innspill til årsplan og andre planer.
- Barnesamtaler, samt kartlegging av barnas interesser og behov, skal brukes i planleggingsarbeidet.
- Det skal utarbeides en årsplan og månedlige planer for arbeidet.

Planlegging gir personalet grunnlag for å tenke og handle langsiktig og systematisk i det pedagogiske arbeidet.

(Rammeplanen)

VURDERING

Barnehagen skal systematisk vurdere barnehagens pedagogiske virksomhet i forhold til kriterier gitt i barnehagelov, rammeplan og årsplan. Målet er å sikre at alle barn får et barnehagetilbud som er i tråd med disse.

- Månedsevaluering
- Halvårsevaluering
- Diverse sjekklister
- Foreldremøter/foreldresamtaler
- Brukerundersøkelser
- Barnesamtaler

Vurderingsarbeidet skal bygge på refleksjoner som hele personalgruppen er involvert i.

(Rammeplanen)

DOKUMENTASJON

Barnehagens personale skal synliggjøre hva tiden i barnehagen brukes til. Arbeidet skal dokumenteres overfor foreldrene, samt skape bevissthet og utvikling i personalgruppen. Målet er at dokumentasjonen skal danne grunnlag for en god barnehage i stadig utvikling.

- Bilder
- Praksisfortellinger
- Samtaler
- Dagsreferat
- Månedsbrev

Dokumentasjon av personalets arbeid synliggjør hvordan personalet arbeider for å oppfylle kravene i barnehageloven og rammeplanen.

(Rammeplanen)

PROGRESJONSPLANER

Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve framgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

(Rammeplanen)

Personalet har utarbeidet progresjonsplaner til fagområdene i barnehagen, samt i forhold til selvstendighet, vennskap og fellesskap, lek, digital kompetanse og medvirkning. Planene skisserer omtrent hva vi ser for oss at barna skal oppleve og utvikle på liten/stor avdeling. Barna er imidlertid forskjellige og utvikler seg i sitt eget tempo. Individuelle variasjoner vil derfor forekomme.

Målet er at progresjonsplanene skal fungere som en ledetråd i personalets arbeid med å sikre progresjon for alle barn i barnehagen.

Progresjonsplan fagområdene

	0-3 år	3-6 år
Kommunikasjon, språk og tekst	Barnehagen skal bidra til at barna: - erfarer verbal og nonverbal kommunikasjon i samspill med voksne og barn - får tid og rom til å uttrykke seg - erfarer at alt har et navn og at alt kan settes ord på - erfarer bruk av konkrete og bilder i møte med varierte fortellinger og sanger - erfarer et godt og støttende språkmiljø hvor barna får delta i hverdagssamtaler - får hjelp til å sette ord på tanker og følelser - erfarer bruk av digitale verktøy i hverdagen	Barnehagen skal bidra til at barna: - utvikler lese lyst - blir kjent med tallsymboler og bokstaver - kjenner bokstaven sin - kjenner igjen ordbildet av eget navn - formulerer sine ønsker verbalt - bevisstgjøres på bruk av språket i konfliktsituasjoner og kunne sette ord på følelser - tar ordet og lytter til andre i samlinger - deltar på ulike leseaktiviteter - samtalebasert lesing - øker kjennskap til ulike media - utvikler kjennskap med språklyder - leker med bokstaver, tall og symboler

	- oppmuntres til å leke med språket	- øker den språklige bevissthet – rimord, lyder/fonemer, stavelser etc. - blir kjent med at det finnes flere språk/morsmål – dialekter - deltar i gode strukturerte hverdagssamtaler – der de voksne er gode samtalepartnere - trener på å hevde sine meninger, lytte til andres og vente på tur - gjenforteller tekst og kjente historier og eventyr. - utforsker og får erfaringer med skriftspråket, som tegning, lekeskrift og bokstaver
Kropp, bevegelse, mat og helse	Barnehagen skal bidra til at barna: - erfarer stimulering av grunnleggende motoriske ferdigheter - får erfaringer med bruk av de ulike sansene - får balanse mellom mat, aktivitet og ro - erfarer å spise og drikke selv - får rom for kroppslig tumlelek - blir kjent med seg selv, sine grenser og sin egen kropp - opplever mestring i å gå selv på korte turer - får motoriske utfordringer i ulikt terreng - å prøve selv i av- og påkledning - erfarer andre barns fysiske og psykiske grenser - erfarer sunn og variert mat - får erfaringer med pottetrening og hygiene	Barnehagen skal bidra til at barna: - får allsidige bevegelseserfaringer, ute og inne, året rundt - viderefører motoriske ferdigheter og utholdenhet i aktiviteter - opplever gode holdninger rundt måltidet- Høflighet, bordskikk, smake - deltar i mat - måltidsaktiviteter - utvikler et positivt selv bilde og blir kjent med egne følelser - vurderer og mestrer risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer - får forståelse og respekt for egen og andres grenser og kropp. - får kunnskaper om bakterier - utvider forståelsen mellom kosthold og helse. - blyantgrepet blir mer innarbeidet - utvider kunnskap om hvor maten kommer fra og veien fra mat til måltid - får kunnskaper om menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold

Kunst, kultur og kreativitet	Barnehagen skal bidra til at barna: - erfarer kunst og kreativitet gjennom kroppen og sansene - får være kreativ og bruke fantasien - får lytte og bevege seg til musikk fra ulike deler av verden - erfarer skaperglede og mestring - erfarer ulike todimensjonale og tredimensjonale materialer - erfarer ulike instrumenter og sanger - erfarer at det de produserer blir stilt ut og vist frem - erfarer at ulike farger har ulike navn - erfarer å kle seg ut og får prøvd ut begynnende rolletaking i lek	Barnehagen skal bidra til at barna: - opplever ulike estetiske erfaringer - har tilgang til ulike materialer – finne frem det en trenger selv - opplever fagområdet som en uttrykksform - får mulighet til å videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk - blir kjent med rollelek som en form for drama - skaper egne kunstneriske og kulturelle/estetiske uttrykk - får mulighet til å bearbeide egne inntrykk og følelser - får kjennskap til flere farger - dramatiserer enkle fortellinger - får kulturelle opplevelser og videreutvikle disse i lek - får mulighet til å bruke digitale verktøy i kreative prosesser - uttrykker følelser gjennom forming, sang, musikk og drama - blir kjent med et mangfold av tradisjoner innen kunst og kulturuttrykk, fra både nåtid og fortid
Natur, miljø og teknologi	Barnehagen skal bidra til at barna: - opplever glede ved å være ute - får erfaringer med barnehagens uteområde og nærmiljø - erfarer naturen ved bruk av sansene - erfarer ulike værtyper og årstider - blir kjent med naturen som en arena for lek og læring - blir kjent med ulike insekter, planter og dyr i nærmiljøet - erfarer bruk av digitale verktøy i hverdagen: kamera, nettbrett, pc	Barnehagen skal bidra til at barna: - opplever og utforsker naturens mangfold - lærer om årstidene og får gode opplevelser med friluftsliv året rundt - blir kjent med miljøvern og hvordan vi kan ta vare på naturen - utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover - lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi - får kunnskaper om dyr og planter

	- får erfaringer med kildesortering - får erfaringer med eksperimentering og undring	- blir kjent med dyr og menneskets livssyklus - får kjennskap til dyr og veksters gjensidige avhengighet – betydning for matproduksjon - blir kjent med begrepet bærekraftig utvikling og hva det innebærer
Antall, rom og form	Barnehagen skal bidra til at barna: - kan orientere seg på avdelingen - erfarer bruk av tallene 1, 2 og 3 i daglig bruk - får erfaringer med sortering og kategorisering - orienterer seg inne i hele barnehagen og på barnehagens uteområde - leker med tall, former, mønster, størrelser og mål - får varierte erfaringer med konstruksjonslek, spill og puslespill - erfarer at tallordene i tallramsen kommer i fast rekkefølge	Barnehagen skal bidra til at barna: - kjenner til tallene 1 -10 - erfaring med rom og plassering - får erfaring med ulike måleredskaper og måleenheter - bruker ord som beskriver leker (adjektiver) - utforsker grunnleggende matematiske begreper - utforsker ulike former og mønstre - utforsker og får erfaring med vekt og volum - får kjennskap til preposisjoner (over – under) - får kunnskap om tidsbegreper: i dag – i går – i morgen - resonnerer hva kommer først og sist - kjenner til at dagen har faste rutiner - blir kjent med tallrekken 1 – 10, og at tallene kommer i en bestemt rekkefølge - får kjennskap til at det er sammenheng mellom tall og mengde - kjenner til bokstaver og tall - får en kardinal forståelse - kjenner til navn på ukedagene og etterhvert rekkefølgen på dem
Etikk, religion og filosofi	Barnehagen skal bidra til at barna: - får erfaringer med ulike høytider og merkedager - erfarer hva som er rett og galt	Barnehagen skal bidra til at barna: - blir bevisst på at egne handlinger påvirker andre

	- erfarer at alle møtes med respekt - tilegner seg grunnleggende høflighetsfraser og bordskikk: hei, ha det, takk, kan jeg få, takk for maten - erfarer omsorg og empati - erfarer skillet mellom «min» og «din» - erfarer at egne handlinger har konsekvenser for seg selv og andre - får delta i gode samtaler og felles undring - kjenner igjen og undrer seg over ulike følelsesuttrykk	- erfarer at «det er flott å være meg, det er flott å være forskjellige» - opplever at alle møtes med respekt, og lærer å vise omsorg og empati - blir kjent med normer, verdier høytider og tradisjoner i samfunnet - utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et felleskap - utvikler respekt for hverandres bakgrunn - får erfaringer med problemløsning og selvstendig tenkning - reflekterer rundt eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål - reflekterer og har tanker over hvem man er som person, og hvordan man vil være - deltar i samtaler om grunnleggende normer og verdier - får kjennskap til religioner som er representert på avdelingen
Nærmiljø og samfunn	Barnehagen skal bidra til at barna: - opplever tilhørighet til gruppa og barnehagen - erfarer at egne behov blir møtt - erfarer at alle får like muligheter til deltakelse uansett kjønn og etnisitet - erfarer barnehagens uteområde og barnehagens nærmiljø - erfarer å være verdifulle og viktige for fellesskapet - oppmuntres til å medvirke på egen og andres hverdag - erfarer å ferdes på en sikker måte i trafikken på tur - erfarer buss som fremkomstmiddel - får utfordringer ut i fra egne forutsetninger	Barnehagen skal bidra til at barna: - opplever gruppefølelse og samhold på stor avdeling - blir kjent med samfunnsinstitusjoner og steder i området rundt barnehagen - blir kjent med barn og skikker fra andre kulturer gjennom barn på avdelingen - erfarer alle er likeverdige og har mulighet til å delta i samfunnet - erfarer at de selv og andre er viktige for å påvirke fellesskapet - blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer i samfunnet vårt

		- blir kjent med at samene er Norges urfolk, og får kjennskap til samisk kultur - erfarer at de har medvirkning og er en del av et demokratisk samfunn - får en begynnende kunnskap om menneskerettigheter og FN sin barnekonvensjon - får besøke sin skole før skolestart
--	--	---

Progresjonsplan andre områder

	0-3 år	3-6 år
Selvstendighet	Barnehagen skal bidra til at barna: - erfarer trygghet i ulike situasjoner - erfarer at deres uttrykk for behov blir tatt på alvor - gjør krav på «sine» leker - erfarer empati - opplever mestring i hverdagssituasjoner - får erfaring med å rydde etter seg - spiser og drikker selv - erfarer å prøve å smøre maten selv - prøver selv i av- og påkledning - kan ta imot enkle beskjeder - får gode erfaringer med pottetrening - vasker hendene selv	Barnehagen skal bidra til at barna: - erfarer at deres behov blir tatt på alvor - erfarer trygghet i ulike situasjoner - følger barnehagens regler - opplever mestring i hverdagssituasjoner - mestrer enkle ansvarsoppgaver - mestrer å kjede seg i perioder – kunne «drive» litt uten å bli aktivisert av voksne - erfarer at andre barn er/blir lei seg og trenger trøst - blir mer selvstendig ved måltider - blir mer selvstendig ved av – og påkledning - mestrer å organisere hverdagen sin selv
Vennskap og fellesskap	Barnehagen skal bidra til at barna: - mestrer adskillelse fra omsorgspersoner - tilpasser seg til nye situasjoner - erfarer samspill med andre barn og voksne - erfarer å være en del av en gruppe - erfarer ulike følelser og at det er greit å uttrykke følelsene	Barnehagen skal bidra til at barna: - finner trygghet i nye situasjoner – begynner å takle overganger - opplever å bli tatt kontakt med - kan søke voksne om hjelp i situasjoner de ikke mestrer selv - svarer ved tiltale eller spørsmål – god morgen – ha det – hvordan går det

	- erfarer begynnende turtaking - erfarer å dele med andre - selv tar kontakt med andre barn og voksne - får og viser omsorg og empati - erfarer mestring i å motta og gjennomføre enkle beskjeder	- blir kjent med hvordan innlede positiv samhandling med andre barn og voksne - inkluderer barn som vil inn i leken - aksepterer at egne ønsker ikke alltid blir oppfylt - får erfaring med at vi alle er ulike - erfarer ulike måter å løse enkle konflikter - kan vise empati – trøste en som trenger det - får mulighet til å utvikle vennskap - erfarer at det er greit å protestere og argumentere
Lek	Barnehagen skal bidra til at barna: - erfarer tumlelek og aktiv grovmotorisk lek - utforsker og opplever gjennom sanselek - erfarer parallell-lek og imitasjon - erfarer samspill med andre i leken og får erfaringer med turtaking - holder oppmerksomheten i lek over litt lengre tid - erfarer variert konstruksjonslek - utvikler vennskap gjennom lek - inkluderer andre i lek - begynnende late-som-lek og rollelek	Barnehagen skal bidra til at barna: - opplever tid, rom og lekematerialer som inspirerer til ulike typer lek - erfarer positiv samhandling med andre barn - opplever at lekens egenverdi blir anerkjent - aksepterer at egne ønsker og behov ikke alltid blir oppfylt - mestrer leken ved å kunne lekesignaler og bli værende i leken over tid - erfarer ulike roller i leken - kunne drive leken videre og ta imot impulser fra andre - inkluderer andre barn som vil inn i leken - lar seg rive med i lek – kunne vise glede, spøke og ha det moro
Digital kompetanse	Barnehagen skal bidra til at barna: - erfarer digital musikk - får kjennskap til ulike digitale verktøy som brukes i hverdagen - erfarer bruk av nettbrett til lek, læring, utforsking og undring - tar i bruk digitale verktøy for kreativ utfoldelse	Barnehagen skal bidra til at barna: - får erfaring med kopimaskin - utvikler en begynnende digital dømmekraft - blir kjent med ulike digitale verktøy som kilde til lek og læring - opplever at digital praksis er med og inspirerer til deres lek kreativitet og læring

	- får erfare å selv ta bilder med digitalt kamera - får erfaringer med vanlige symboler på digitale verktøy: play, pause, stop, pluss, minus - hører og får erfaringer med ulike begreper som brukes i digital praksis	- blir kjent med internett som kunnskapsbase - skaper gjennom digitale uttrykksformer - bruker digitale verktøy som uttrykksformer - beveger seg fra konsument til produsent – undring og oppdagelse
Medvirkning	Barnehagen skal bidra til at barna: - blir bekreftet - erfarer at deres ytringer og kroppslige uttrykk blir tatt på alvor og respektert - erfarer å få velge leker og aktiviteter i frileken på avdelingen - erfarer at det tilrettelegges for det de ønsker å leke med - får forklart hvorfor vi ikke alltid kan gjøre det hver enkelt ønsker - erfarer at deres interesser legger grunnlag for det pedagogiske opplegget - erfarer å bli oppmuntret til medvirkning - erfarer å påvirke egen og andres hverdag gjennom medvirkning i hverdagssituasjoner	Barnehagen skal bidra til at barna: - opplever at de har innflytelse på egen barnehagehverdag - opplever at det er lov å ombestemme seg - opplever støtte til medvirkning gjennom samspill - opplever respekt for sine egne valg - har mulighet til selvstendige valg mellom flere alternativer - opplever at egne valg/ytringer blir til konkrete handlinger - tar egne valg og erfare konsekvensene av disse - jevnlig får mulighet til aktivt å delta i planleggingen og vurderingen av barnehagens virksomhet - er med på å bestemme tema og innhold i hverdagen - opplever selvstendighet i hverdagssituasjoner - lærer å sette ord på meninger og følelser - er med på å dokumentere hverdagen med egne ord - får være med i en planleggingskomite til en merkedag

Tommeliten barnehage SA

Magnus Karlsonsgate 13

4021 Stavanger

Telefon 51 87 08 55

E-post post@tommeliten-barnehage.no

www.tommeliten.com